

Asia: VN/23102/2020

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käyttöoikeuksia koskevasta asetusalunnoksesta

Osa 1. Yleinen palaute asetusalunnoksesta

a. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteiden kokonaisuus selkeä ja ymmärrettävä?

Ei. Osio(t), joka ei ole selkeä ja ymmärrettävä: [Terveydenhuollon työtehtävät]

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

Asetuksessa ei tule selkeästi esille, onko mahdollista luokitella eri ammattiryhmiä laaja-alaiseen tai rajoitettuun hoidolliseen työtehtävään organisaatiokohtaisesti.

Asetuksen perustelumuistiossa hämmentävät eri ammattiryhmien luokittelu joko laaja-alaisiin tai rajoitettuihin työtehtäviin. Luokittelussa kuntoutusalan ammattilaiset on asetettu rajoitettuihin työtehtäviin, vaikka kuntoutuksen toteuttaminen vaatii lähes poikkeuksetta laajoja oikeuksia asiakkaan tietoihin. Asetuksen 4 § käy selville (joskin hieman vaikeaselkoisesti), että myös kuntoutusalan ammattilaisilla on käyttöoikeus kaikkiin välttämättömiin potilastietoihin. 5 § kuitenkin rajaa pääsyä kuntoutusalan kannalta tärkeisiin sosiaalihuollon asiakastietoihin ja käytännön työssä erittäin tärkeään potilasyhteenvetoon, joka nopeuttaa asiakastietoihin perehtymistä.

Asetuksen tulkinnassa jää epäselväksi, mikä on taustamuistiossa tehtyjen vaativien ja rajoitettujen käyttöoikeuksien ammattiryhmäkohtainen jaottelun merkitys: onko se esimerkinomainen vai ehdoton?

Muutosehdotus em. osion parantamiseksi tai muu kommentti

Ehdotetaan luovuttavaksi 2 § kohtien 1-5 ammattiryhmäkohtaisesta jaottelusta, joka esitetään muistiossa. Jaottelu ei ole tarkoituksenmukainen, ja se on kuntoutusalan kannalta erityisen haitallinen, koska kuntoutuksen toteuttaminen vaatii laajasti tietoa asiakkaan terveydestä ja erityisesti sosiaalipalveluista. Kuntoutukseen liittyvät lausunnot, kuten toimintakyvyn arvioinnit, ovat kiinteästi yhteydessä esimerkiksi vammais- tai vanhuspalvelujen saatavuuteen. Tiedonkulku sosiaali- ja terveydenhuollon välillä on erityisen keskeistä kuntoutuksen näkökulmasta. Asetuksen nykyinen

malli voi johtaa tilanteeseen, jossa kuntoutusalan asiantuntijoiden pääsyä tietoihin rajoitetaan ilman tarkoitusta.

Asetuksella rajoitetaan perusteettomasti rajatussa hoidollisessa työtehtävässä pääsyä sosiaalihuollon tietoihin ja potilasyhteenvedoon. Tiedot ovat tärkeitä sekä kuntoutuksen että terveyden edistämisen työssä. Esimerkiksi terveysneuvonnassa on keskeistä löytä äselkeä yhteenvedo asiakkaan tilanteesta ja toisaalta sosiaalihuollon tiedot ovat tärkeitä esimerkiksi palveluihin pääsyn suunnittelussa (esim. tieto myönnytyistä vammaispalvelulain mukaisista vapaa-ajan matkoista tai henkilökohtaisesta avustajasta, vammaistuesta jne. vaikuttaa asiakkaan taloudellisiin tai muihin edellytyksiin harrastaa esimerkiksi terveysliikuntaa.)

Ehdotetaan asetusta muutettavaksi siten, että selkeästi määritellään millä terveydenhuollon palveluita tuottavilla ammattilaisilla on eri oikeudet. Esimerkiksi :

4 §

Käyttöoikeus laaja-alaisessa hoidollisessa työtehtävässä

Ammattihenkilöillä ja muilla 3 §:n 1-3 kohdan ja 5-9 kohdan tarkoittamissa palveluissa asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus kaikkiin välttämättömiin potilastietoihin sekä sosiaalihuollon asiakas- ja potilastietoihin tietosuojasetuksen mukaisen suostumuksen määrittämässä laajuudessa.

5 §

Käyttöoikeus rajatuissa hoidollisissa työtehtävissä

Ammattihenkilöillä ja muilla 3 §:n 1-3 kohdan, 6-8 kohdan ja 11 tarkoittamissa palveluissa asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus seuraaviin tietoihin:

- 1) potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto;
- 2) omaa tehtävää koskevat pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat;
- 3) terveys- ja hoitosuunnitelma ja ammattiryhmää, erikoisalaa tai antamaansa palvelua koskevat erikoisala- tai palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat;
- 4) ajanvaraus- ja käyntitiedot;
- 5) omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot (esim. näkymäperusteisesti);
- 6) antamaansa palveluun liittyvät potilastiedot sosiaalihuollon potilasrekisterissä asiakkaan

suostumuksen perusteella; sekä

7) potilasyhteenveto sisältäen keskeiset terveystiedot (diagnoosit, riskitiedot, lääkitys, kuvantaminen, laboratoriotulokset, toimenpiteet, rokotukset, mittaukset, toimintakyky).

Ammattihenkilöillä ja muilla 3 §:n 4 kohdan tarkoittamissa palveluissa asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus seuraaviin tietoihin:

- 1) potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto;
- 2) omaa tehtävää koskevat pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat;
- 3) terveys- ja hoitosuunnitelma ja ammattiryhmää, erikoisalaa tai antamaansa palvelua koskevat erikoisala- tai palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat;
- 4) oman ja muiden organisaatioiden kyseistä palvelua koskevat ajanvaraus- ja käyntitiedot;
- 5) kriittiset riskitiedot siltä osin kuin työtehtävässä välttämätöntä; sekä
- 6) omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot.

Ammattihenkilöillä ja muilla 3 §:n 5 kohdan tarkoittamissa toimintakyvyn, kuntoutuksen ja terapia-alan palveluissa asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus seuraaviin tietoihin:

- 1) potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto;
- 2) omaa tehtävää koskevat pyynnöt, lähetteet sekä palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat;
- 3) terveys- ja hoitosuunnitelma ja ammattiryhmää, erikoisalaa tai antamaansa palvelua koskevat erikoisala- tai palvelukohtaiset hoitosuunnitelmat;
- 4) ajanvaraus- ja käyntitiedot;
- 5) kriittiset riskitiedot, diagnoosit ja toimintakykyyn liittyvät tiedot siltä osin kuin työtehtävässä välttämätöntä; sekä
- 6) omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevat potilastiedot (esim. näkymäperusteisesti);
- 7) antamaansa palveluun liittyvät potilastiedot sosiaalihuollon potilasrekisterissä asiakkaan suostumuksen perusteella; sekä
- 8) potilasyhteenveto sisältäen keskeiset terveystiedot (diagnoosit, riskitiedot, lääkitys, kuvantaminen, laboratoriotulokset, toimenpiteet, rokotukset, mittaukset, toimintakyky).

Ammattihenkilöillä ja muilla 3 §:n 10 kohdan tarkoittamissa seulonta- ja rokotuspalveluissa asiakastietoja käsittelevillä henkilöillä on käyttöoikeus seuraaviin tietoihin:

- 1) potilaan henkilö- ja perustiedot, hoitotahto ja elinluovutustahto;

- 2) omaa tehtävää koskevat ajanvaraustiedot, pyynnöt, lähetteet, palvelua koskevat tilaukset tai vastaavat;
- 3) seulontapalveluissa kyseiseen seulontaan liittyvät tiedot; sekä
- 4) rokotuspalveluissa riskitietojen osalta allergiset reaktiot sekä aiemmat rokotukset

b. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet toteutettavissa käytössänne olevaan tietojärjestelmään?

En osaa sanoa

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

c. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet riittävät kattavat, jotta niiden perusteella voidaan antaa käyttöoikeudet kaikille asiakastietoja käsitteleville henkilöille?

En osaa sanoa

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

d. Kuinka suuren osan työntekijöistä kohdalla käyttöoikeuksien laajuus muuttuu asetuksen myötä?

-

e. Miten asetusluonnoksen mukaiset käyttöoikeudet muuttaisivat ammattihenkilöiden työtä?

Asetuksessa määritellään fysioterapeutit ja koko kuntoutusala rajattuun hoidolliseen työtehtävään. Asetuksessa rajataan pääsy asiakkaan sosiaalihuollon tietoihin ja potilasyhteen vetoon. Kuntoutusosalalla näihin tietoihin pääsy on kuitenkin keskeistä asiakkaan kokonaistilanteen hahmottamiseksi ja oikeisiin palveluihin ohjaamiseksi. Lisäksi kuntoutusala on poikkeuksetta laaja-alaista moniammatillista yhteistyötä, jossa on keskeistä pääsy kaikkiin tarpeellisiin asiakkaan tietoihin.

Asetuksessa vapaat oikeudet on määritely vain lääkäreille ja sairaanhoitajille/terveydenhoitajille. Luokittelu asettaa samassa moniammatillisessa työyhteisössä työskentelevät eri asemaan tiedon saannin näkökulmasta, eikä ole perusteltu työnkuvienkaan näkökulmasta. Fysioterapeutit työskentelevät esimerkiksi suoravastaanotoilla, joissa heillä on ensisijainen vastuu asiakkaistaan. Fysioterapeutit ja koko kuntoutusala tulisi määritellä kaikissa tapauksissa laaja-alaiseen hoidolliseen työtehtävään.

a. kustannukset euroina

-

b. työmäärä (htkk)

-

c. muutosten toimeenpanon edellyttämä aika kuukausina

-

d. tietojärjestelmämuutokset

En osaa sanoa

Jos kyllä, kerro tarkemmin minkälaisia muutoksia

-

Osa 2. Käyttöoikeudet terveydenhuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus kaikkiin asiakastietoihin?

Asetuksessa jo olevien työtehtävien lisäksi koko kuntoutusala: fysioterapia, puheterapia, kuntoutuksen ohjaus jne.

Onko laaja-alainen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Asetuksessa määritellään fysioterapeutit ja koko kuntoutusala rajattuun hoidolliseen työtehtävään. Asetuksessa rajataan pääsy asiakkaan sosiaalihuollon tietoihin ja potilasyhteenvedoon. Kuntoutusosalalla näihin tietoihin pääsy on kuitenkin keskeistä asiakkaan kokonaistilanteen hahmottamiseksi ja oikeisiin palveluihin ohjaamiseksi. Lisäksi kuntoutusala on poikkeuksetta laaja-alaista moniammatillista yhteistyötä, jossa on keskeistä pääsy kaikkiin tarpeellisiin asiakkaan tietoihin.

Asetuksessa vapaat oikeudet on määritely vain lääkäreille ja sairaanhoitajille/terveydenhoitajille. Luokittelu asettaa samassa moniammatillisessa työyhteisössä työskentelevät eri asemaan tiedon saannin näkökulmasta, eikä ole perusteltu työnkuvienkaan näkökulmasta. Fysioterapeutit työskentelevät esimerkiksi suoravastaanotoilla, joissa heillä on ensisijainen vastuu asiakkaistaan. Fysioterapeutit ja koko kuntoutusala tulisi määritellä kaikissa tapauksissa laaja-alaiseen hoidolliseen työtehtävään.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Onko rajattu hoidollinen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

-

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Asetuksessa määritellään fysioterapeutit ja koko kuntoutusala rajattuun hoidolliseen työtehtävään. Asetuksessa rajataan pääsy asiakkaan sosiaalihuollon tietoihin ja potilasyhteenvetoon. Kuntoutusallalla näihin tietoihin pääsy on kuitenkin keskeistä asiakkaan kokonaistilanteen hahmottamiseksi ja oikeisiin palveluihin ohjaamiseksi. Lisäksi kuntoutusala on poikkeuksetta laaja-alaista moniammatillista yhteistyötä, jossa on keskeistä pääsy kaikkiin tarpeellisiin asiakkaan tietoihin.

Asetuksessa vapaat oikeudet on määritely vain lääkäreille ja sairaanhoitajille/terveydenhoitajille. Luokittelu asettaa samassa moniammatillisessa työyhteisössä työskentelevät eri asemaan tiedon saannin näkökulmasta, eikä ole perusteltu työnkuvienkaan näkökulmasta. Fysioterapeutit työskentelevät esimerkiksi suoravastaanotoilla, joissa heillä on ensisijainen vastuu asiakkaistaan. Fysioterapeutit ja koko kuntoutusala tulisi määritellä kaikissa tapauksissa laaja-alaiseen hoidolliseen työtehtävään.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Onko hoidon tuen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

-

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-

Tulisiko opiskeluhooltoon kuuluva terveydenhuolto (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja opiskeluhoollon psykologipalvelut) olla oma palvelunsa asetuksen 3 §:ssa?

En osaa sanoa

Mitä potilastietoja opiskeluhuollossa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan opiskeluhuollon potilastietoja?

-

Osa 3. Käyttöoikeudet sosiaalihuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Mitä sosiaalihuollon asiakastietoja kuraattoripalvelussa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan kuraattoripalvelun asiakastietoja?

-

Osa 4. Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon muissa tehtävissä

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Osa 5. Muu palaute

Muita huomioita ja palautetta asetusluonnoksesta

-

Korpi Juho
Suomen Fysioterapeutit ry